

Koe G - Oikeustieteen eriytyvä osio 5.6.2025

Osio koostuu tehtävistä C1-C30. Jokainen tehtävä pitää sisällään yhden kysymyksen.

Useamman väittämän sisältävissä kysymyksissä väittämistä voi olla oikein yksi tai useampi. Ainoa oikea vastausvaihtoehto tai kaikki oikeat vastausvaihtoehdot ja ainoastaan oikea vastausvaihtoehto tai oikeat vastausvaihtoehdot pitää olla valittuna pisteen saamiseksi. Vastaus tulkitaan vääräksi, jos oikea vastausvaihtoehto ei ole valittuna tai kaikki oikeat vastausvaihtoehdot eivät ole valittuina tai jos valittuna on väärä vastausvaihtoehto tai valittuina on väärä vastausvaihtoehdoja.

Jokaisesta oikein vastatusta kysymyksestä annetaan 1 piste ja jokaisesta väärin vastatusta kysymyksestä vähennetään -1 piste. Vastaamatta jättäminen tai ”Jätän vastaamatta kysymykseen” -vaihtoehto ei vähennä pisteitä.

Osion tehtävien enimmäispistemäärä on 30 pistettä ja vähimmäispistemäärä -30 pistettä.

Tehtävät perustuvat ennakkomateriaaliin Oikeusvaltiollisuus Euroopan unionissa ja Suomessa. Vastausten tulee perustua ennakkomateriaaliin. Ennakkomateriaali ei ole koetilanteessa käytettävissä. Suomenkieliset tehtävät arvioidaan suomenkielisen aineiston perusteella, ruotsinkieliset tehtävät ruotsinkielisen aineiston perusteella.

C1. Valitse väittämät, jotka pitävät paikkansa.

- **Perustuslain 106 §:n mukaan tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säädökselle, jos tavallisen lain soveltaminen johtaisi sen käsiteltävänä olevassa asiassa ”ilmeiseen” ristiriitaan perustuslain kanssa.**
- **Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan lain soveltamisen ja perustuslain ristiriitaa ei voida pitää ilmeisenä, jos valiokunta on ottanut siihen kantaa lain säätämisvaiheessa ja katsonut, ettei ristiriitaa ole.**
- **Korkein oikeus on korostanut, että perustuslain 106 §:n etusijasäännöksen soveltamista ei voida rajoittaa vain poikkeuksellisiin olosuhteisiin.**
- **Nk. jälkikäteisestä säädösvalvonnasta säädetään eduskuntalakien osalta perustuslain 106 §:ssä.**

Kaikki väittämät pitävät paikkansa, mikä ilmenee aineiston sivulta 152.

C2. Mitä tarkoittaa oppi EU-oikeuden ensisijaisuudesta?

- EU-oikeuden suoranaista hierarkkista ylemmänasteisuutta kansalliseen oikeuteen nähden.
- Sitä, että EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleva kansallinen oikeus kumoutuu.
- **Sitä, ettei EU-oikeuden kanssa ristiriidassa olevaa kansallista normia tule lähtökohtaisesti soveltaa.**
- Sitä, että EU:n komissiolla on monopoli unionin oikeuden tulkinnan ja pätevyyden arvioinnin osalta.

Aineiston mukaan unionin oikeuden vakiintuneisiin oppeihin kuuluu sen ensisijaisuus suhteessa jäsenvaltioiden kansalliseen oikeuteen. Siihen liittyen EU-tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, ettei kansallista perustuslaintasotakaan normia tule lähtökohtaisesti soveltaa, jos se ei ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. (s. 91)

Muut väittämät eivät pidä paikkaansa, mikä ilmenee aineiston sivulta 91.

C3. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineiston mukaan paikkaansa?

- Lainopilla pyritään muun ohella selventämään voimassa olevan oikeuden sisältöä, tulkitsemaan ja systematisoimaan oikeudellista normiainesta sekä esittämään kannanottoja eri oikeusjärjestyksessä vaikuttavien periaatteiden punninnasta.
- Oikeuspositivistiseen tulkintatraditioon liittyy sen huomioon ottaminen, millainen institutionaalinen tuki on olemassa tietyille tulkintaan vaikuttavalle argumentille.
- **Teleologisessa tulkintamallissa painopiste on tulkittavan säännöksen sanamuodossa.**
- EU-oikeudessa vakiintuneen systeemisen tulkinnan mukaisesti oikeussäännöksiä on tarkasteltava asiayhteydessään ja tulkittava siten, että huomioon otetaan EU-oikeus kokonaisuudessaan, sen tavoitteet sekä sen kehitysaste tulkittavana olevan säännöksen soveltamisajankohtana.

Vaihtoehto "Teleologisessa tulkintamallissa painopiste on tulkittavan säännöksen sanamuodossa." ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivuilla 19, 20 ja 21 sanottua.

C4. EU-tuomioistuimen mukaan EU-tuomioistuimen toimivaltaan ei kuulu ottaa kantaa oikeusvaltion kunnioittamiseen. EU-tuomioistuin ainoastaan tutkii sisämarkkinoiden toimintaan liittyviä tulkintakysymyksiä.

- Oikein
- **Väärin**

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivulta 90.

C5. Muodollisesti ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä EU-tuomioistuimelle päättää yksinomaan oikeudenkäynnin kohteena olevassa asiassa toimivaltainen tuomari.

- **Oikein**
- Väärin

Väittämä on oikein, mikä ilmenee aineiston sivulta 119.

C6. Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa?

- **Syyttäjälaitoksen läheinen riippuvuussuhde istuvaan hallitukseen voi olla ongelmallista oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta.**
- EU-tuomioistuimen mukaan oikeusvaltion kunnioittamisen velvoite sitoo jäsenvaltioita vain sillä hetkellä, kun ne liittyvät unioniin.
- **Rikkomusmenettely jäsenvaltiota vastaan voi kohdistua myös EU-oikeuden yleisten periaatteiden rikkomiseen.**
- **Ihmisoikeuspolitiikka on muodostunut EU:n ulkosuhteiden osaksi varsinkin 1990-luvulta lähtien.**

Väittämä ”EU-tuomioistuimen mukaan oikeusvaltion kunnioittamisen velvoite sitoo jäsenvaltioita vain sillä hetkellä, kun ne liittyvät unioniin” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut väittämät pitävät paikkansa (ks. s. 84–85, 112 ja 123).

C7. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Suomessa on perustuslakituomioistuin, minkä ohella kaikki muutkin tuomioistuimet voivat yksittäistä asiaa ratkaistessaan arvioida lakien perustuslainmukaisuutta jälkikäteen.

- Oikein
- **Väärin**

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivulta 144.

C8. Mistä court packing -ilmiössä on kyse?

- Ilmiöstä, jossa tuomioistuinten toiminta pyritään lamauttamaan nostamalla suuri määrä kanteita ja aiheuttamalla jutturuuhka tuomioistuimiin.
- **Ilmiöstä, jossa tuomarien määrää kasvatetaan tavoitteena muuttaa tuomioistuimen kokoonpanoa lainsäätäjän poliittisen enemmistön kannalta suotuisaksi.**
- Ilmiöstä, jossa tuomioistuinten toiminta pyritään ajamaan alas lopettamalla osa tuomioistuimista turhina.
- Ilmiöstä, jossa riita-, rikos- ja hallintotuomioistuimet pakataan yhteen tuomioistuimeen säästöjen ja tehokkuusetujen saavuttamiseksi.

Aineiston mukaan court packing -ilmiössä tuomarien määrää kasvatetaan tavoitteena muuttaa tuomioistuimen kokoonpanoa lainsäätäjän poliittisen enemmistön kannalta suotuisaksi. (s. 159)

C9. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Tuomioistuimilla on velvollisuus antaa niiden käsiteltävänä olevassa asiassa etusija EU-oikeuden soveltuville normeille ainoastaan silloin, kun kansallinen lainsäädäntö on ”ilmeisessä” ristiriidassa EU-oikeuden kanssa.

- Oikein
- **Väärin**

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivulta 154.

C10. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineiston mukaan paikkaansa?

- **Tuori on todennut, että oikeusvaltio on myös oikeuskulttuurinen käsite, joten sen ymmärtäminen edellyttää oikeusjärjestyksen systeemistä analyysiä ja käsitelainopillista tulkintaa.**
- Tuorin mukaan toisen maailmansodan jälkeen oikeusvaltion rinnalle nousi hyvinvointivaltion (welfare state) käsite, jonka toisinaan katsottiin olevan oikeusvaltion seuraaja modernin valtion ja oikeuden kehityksessä.
- Tuori ei näe hyvinvointivaltiota ja oikeusvaltiota toistensa vastapoolleina, koska käsitteillä on eri kohdealue.
- Tuori on todennut, että valtiolta positiivista toimintaa edellyttävät perusoikeudet ovat kytkettävissä demokraattisen oikeusvaltion näkökulmaan, sillä niiden avulla yhteiskunnan jäsenille pyritään takaamaan ne aineelliset ja kulttuuriset perusedellytykset, joiden puuttuessa myöskään vireä kansalaisyhteiskunta ei ole mahdollinen.

Vaihtoehto ”Tuori on todennut, että oikeusvaltio on myös oikeuskulttuurinen käsite, joten sen ymmärtäminen edellyttää oikeusjärjestyksen systeemistä analyysiä ja käsitelainopillista tulkintaa.” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivulla 27 sanottua.

C11. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Suomessa ministerien rikosoikeudellinen vastuu toteutuu perustuslaillisen prosessin kautta perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

- Oikein
- Väärin

Väittämä on oikein, mikä ilmenee aineiston sivulta 143.

C12. Mitkä alla olevista väittämistä pitävät paikkansa?

- **Kansallisen oikeuden säännös, jonka mukaan perustuslakituomioistuimen tuomion vastainen ratkaisu on automaattisesti peruste tuomariin kohdistuville kurinpitotoimille, ei ole EU-oikeuden, erityisesti SEU 2 ja 19 artikloiden kanssa yhteensopiva.**
- SEUT 267 artiklan mukaisen ennakoratkaisupyynnön esittäminen voi olla perusta tuomaria koskevalle kurinpitomenettelylle.
- **Korkea kynnys puuttumiseen tuomarin lainkäyttöratkaisuihin kurinpitokeinoin on välttämätöntä, jotta estetään mahdollinen kurinpitotoimien valjastaminen tuomareiden painostamiseen tai heidän lainkäyttöratkaisujensa poliittisen valvonnan välineeksi.**
- Tuomarit eivät voi ottaa julkisesti kantaa tuomioistuinlaitosta koskevissa uudistuksissa.

Väittämät "Kansallisen oikeuden säännös, jonka mukaan perustuslakituomioistuimen tuomion vastainen ratkaisu on automaattisesti peruste tuomariin kohdistuville kurinpitotoimille, ei ole EU-oikeuden, erityisesti SEU 2 ja 19 artikloiden kanssa yhteensopiva." ja "Korkea kynnys puuttumiseen tuomarin lainkäyttöratkaisuihin kurinpitokeinoin on välttämätöntä, jotta estetään mahdollinen kurinpitotoimien valjastaminen tuomareiden painostamiseen tai heidän lainkäyttöratkaisujensa poliittisen valvonnan välineeksi." pitävät paikkansa, mikä ilmenee aineiston sivulta 80. Muut väittämät eivät pidä paikkaansa.

C13. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Perustuslakivaliokunta koostuu kansanedustajista, joilta edellytetään oikeustieteellistä koulutusta perustuslain tulkintatehtävään.

- Oikein
- Väärin

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivulta 148.

C14. Jyräntä esitti jo vuonna 2002 varsin selkeän analyysin suomalaisen oikeusvaltio-käsitteen historiallisista kerrostumista. Mikä seuraavista ei kuulu näihin kerrostumiin?

- Yksilön asemaa suojaavat kaikkia julkisia toimintoja sitovat perusoikeudet.
- **Valtio organisoidaan yleisillä ja yhtäläisillä demokraattisilla vaaleilla, johon koko oikeusjärjestys palautetaan.**
- Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista saadaan määrätä vain sellaisen elimen päätöksin, jonka asettamiseen kaikki voivat yhdenvertaisesti vaikuttaa, toisin sanoen eduskuntalailla.
- Lakia soveltavat yksittäistapaukseen oikeussuojan antamisen tarkoituksessa riippumattomat, tuomioistuimiksi organisoidut viranomaiset. Jokaiselle taataan omassa asiassaan pääsy tuomioistuimeen.

Vaihtoehto "Valtio organisoidaan yleisillä ja yhtäläisillä demokraattisilla vaaleilla, johon koko oikeusjärjestys palautetaan." ei kuulu Jyrängin analyysin historiallisiin kerrostumiin. Muut kohdat vastaavat aineiston sivulla 28 sanottua.

C15. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- EU-tuomioistuimen tuomarien viimesijainen nimittäminen on usein jätetty poliittisesti valitun tahon tehtäväksi.
- Useassa EU:n jäsenvaltiossa on lautakuntia, joiden tehtävänä on selvittää tuomariksi nimitettävien hakijoiden soveltuvuutta.
- Ennalta määrätyn nimitysmenettelyn noudattamisen vaatimuksella pyritään välttämään tuomarikunnan kokoonpanon riippuminen toimeenpanovaltaa käyttävien valtioelinten harkintavallasta.
- **Muodollinen virhe tuomarien nimitysmenettelyssä rikkoo EU-tuomioistuimen mukaan aina menettely- ja valintasääntöjä.**

Väittämä "Muodollinen virhe tuomarien nimitysmenettelyssä rikkoo EU-tuomioistuimen mukaan aina menettely- ja valintasääntöjä." ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut väittämät pitää paikkansa (s. 74 ja 75).

C16. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? SEU 7 artiklan mukaan jäsenvaltiolta, jonka katsotaan rikkoneen "vakavasti ja jatkuvasti" unionin perustana olevia "periaatteita" voidaan pidättää äänioikeus neuvostossa ja jäsenvaltio voidaan lisäksi erottaa unionista.

- Oikein
- **Väärin**

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivuilta 100–102.

C17. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- Hirvosen mukaan EU:n vaikeudet vastustaa autoritaarisia valtioita juontuvat unionin demokratiavajeesta: kansanvallan, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien arvopohjasta huolimatta EU:lla ei ole ”eurooppalaista poliittista kansaa”.
- Vuonna 1993 Eurooppa-neuvosto selkeytti ehtoja, jotka EU-jäsenyyttä hakevien maiden tulee täyttää. Näiden ns. Kööpenhaminan kriteereiden mukaisesti jäsenyyttä voivat hakea kaikki eurooppalaiset maat, jotka noudattavat vapauden, demokratian, ihmisoikeuksien, perusvapauksien kunnioittamisen ja oikeusvaltion periaatteita.
- Oikeusvaltio näyttäytyi EU-oikeudessa pitkään käsitteenä, jolla katsottiin olevan merkitystä lähinnä unionin ulkopuolella suhteessa jäseniksi pyrkiviin valtioihin ja kolmansiin valtioihin osana ulkosuhteita.
- **Nk. ehdollisuusasetuksen 2020/2092 mukaan oikeusvaltioperiaate edellyttää, että julkinen valta toimii kutakin valtiomuotoa koskevien arvojen mukaisesti ja että julkinen valta on riippumattoman sekä puolueettoman lehdistön valvonnassa.**

Vaihtoehto ”Nk. ehdollisuusasetuksen 2020/2092 mukaan oikeusvaltioperiaate edellyttää, että julkinen valta toimii kutakin valtiomuotoa koskevien arvojen mukaisesti ja että julkinen valta on riippumattoman sekä puolueettoman lehdistön valvonnassa.” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivuilla 31 ja 33 sanottua.

C18. Pitääkö seuraava väittämä paikkansa: EU-tuomioistuimen ratkaisuissa on katsottu, että riippumattomuuteen kuuluu joukko osatekijöitä, jotka voidaan karkeasti jakaa tuomioistuimen jäsenten ulkoiseen (institutionaaliseen) ja sisäiseen (henkilökohtaiseen) riippumattomuuteen.

- **Oikein**
- Väärin

Väittämä on oikein, joka ilmenee aineiston sivulta 73.

C19. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- **Suhteellisuusperiaate (principle of proportionality) on yksi neljästä osatekijästä, joista Hallbergin dynaamisen oikeusvaltio-käsitteen voidaan todeta koostuvan.**
- Vallanjako-oppi (the balanced separation of powers) on yksi neljästä osatekijästä, joista Hallbergin dynaamisen oikeusvaltio-käsitteen voidaan todeta koostuvan.
- Perus- ja ihmisoikeudet (the fundamental and human rights) on yksi neljästä osatekijästä, joista Hallbergin dynaamisen oikeusvaltio-käsitteen voidaan todeta koostuvan.
- Oikeusvaltio toiminnallisena kokonaisuutena (rule of law as functional entity, functionality) on yksi neljästä osatekijästä, joista Hallbergin dynaamisen oikeusvaltio-käsitteen voidaan todeta koostuvan.

Vaihtoehto ”Suhteellisuusperiaate (principle of proportionality) on yksi neljästä osatekijästä, joista Hallbergin dynaamisen oikeusvaltio-käsitteen voidaan todeta koostuvan.” ei pidä paikkaansa. Muut kohdat vastaavat aineiston sivulla 29 sanottua.

C20. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineiston mukaan paikkaansa?

- Lakisidonnaisuus on osa oikeusvaltiollisuuden ydintä, mutta länsimaissa perustuslaillisissa demokratioissa on viimeistään toisen maailmansodan jälkeen yleisesti ajateltu, että pelkkä lakien muodollinen noudattaminen ei riitä takaamaan oikeusvaltiota.
- Oikeusvaltio on yksinkertaistettuna kokoelma periaatteita, jotka määrittävät miten lait syntyvät ja miten niitä sovelletaan yhteiskunnassa.
- **Oikeusvaltion kannalta erityisesti kolmiyhteys EU:n perusoikeuskirjan, kansallisten valtiosääntöjen sekä kansainvälisten valtiosopimusten välillä on EU-oikeuden perustavaa laatua oleva lähtökohta.**
- Oikeusvaltiosta ei ole mielekästä puhua ilman hallinnon demokraattista legitimitettä ja aineellisia perusoikeuksia, jotka suojaavat yksilön oikeuksia hallinnon mielivaltaa vastaan, ja joiden toteutumista riippumattomat tuomioistuimet turvaavat.

Vaihtoehto "Oikeusvaltion kannalta erityisesti kolmiyhteys EU:n perusoikeuskirjan, kansallisten valtiosääntöjen sekä kansainvälisten valtiosopimusten välillä on EU-oikeuden perustavaa laatua oleva lähtökohta." ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivuilla 13 ja 14 sanottua.

C21. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt, kuten sovittelu ja väliliesmenettely, voivat tulevaisuudessa korvata kokonaan täysimittaiset oikeudenkäynnit ja muodostaa kokonaisvaltaisen sekä oikeusvaltiollisesti kestävän ratkaisun oikeudenkäynnin kalleudesta ja kestosta aiheutuviin ongelmiin.

- Oikein
- **Väärin**

Väittämä on väärin, mikä ilmenee aineiston sivulta 165.

C22. Mitkä seuraavista väittämistä voivat aineiston mukaan vaarantaa tuomioistuinten riippumattomuutta EU-tuomioistuimen tulkinnan mukaan:

- **Tuomarin erottaminen, joka ei lukeudu lailla määriteltyyn tilanteeseen.**
- **Tuomarien määrääminen tehtävästä toiseen perusteettomasti.**
- **Epäsuorat toimenpiteet, jotka johtavat samaan lopputulokseen kuin nimenomainen erottaminen.**
- Kurinpitomenettely, joka voidaan perustella todistamattomin väittein.

Väittämät "Tuomarin erottaminen, joka ei lukeudu lailla määriteltyyn tilanteeseen." ja "Tuomarien määrääminen tehtävästä toiseen perusteettomasti." sekä "Epäsuorat toimenpiteet, jotka johtavat samaan lopputulokseen kuin nimenomainen erottaminen." voivat aineiston mukaan vaarantaa tuomioistuinten riippumattomuutta, joka käy ilmi aineiston sivulta 77. Väittämä "Kurinpitomenettely, joka voidaan perustella todistamattomin väittein." ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy.

C23. Eurooppalaisessa sääntely-yhteistyössä jäsenvaltioiden luottamus toistensa kansallisiin viranomaisjärjestelmiin on keskeistä. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- **Varhaisessa integraation vaiheessa keskinäisellä luottamuksella viitattiin lähinnä tilanteeseen, jossa jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä ei ollut vielä harmonisoitu.**
- Tarkemmin ottaen kyse oli yhden jäsenvaltion viranomaistoimien tunnustamisesta toisessa jäsenvaltiossa, mikä edellytti luottamusta toisen valtion viranomaisten toimintaan.
- EU-tuomioistuimien on esimerkiksi katsonut, että teuraseläinten terveyttä säätelevällä direktiivillä 64/432 oli otettu käyttöön yhdenmukainen terveystarkastusjärjestelmä, joka nojautui jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen.
- Vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen sääntelyn ulkopuolelta esimerkkinä keskinäisen luottamuksen merkityksestä on sisämarkkinoiden toimintaan liittyvä direktiivi 2010/24, jolla on yksinkertaistettu verojen ja muiden julkisoikeudellisten maksujen perintää toisissa jäsenvaltioissa.

Väittämä ”Varhaisessa integraation vaiheessa keskinäisellä luottamuksella viitattiin lähinnä tilanteeseen, jossa jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä ei ollut vielä harmonisoitu.” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut väittämät pitävät paikkansa, mikä ilmenee aineiston sivuilta 50, 51 ja 54.

C24. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- Yksittäinen virheellinen tuomio on aina oikeusvaltiorikkomus.
- Yksittäinen hallintopäätös ei voi koskaan olla muodollisesti lainmukainen, jos taustalla oleva lainsäädäntö on oikeusvaltion periaatteiden vastainen.
- EU:ssa oikeusvaltion periaatteet edellyttävät ainoastaan kansallisen lainsäädännön kunnioittamista.
- **Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan, sotarikokset ja hyökkäysrikos.**

Väittämä ”Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan, sotarikokset ja hyökkäysrikos” pitää aineiston mukaan paikkansa (s. 136). Muut väittämät eivät aineiston mukaan pidä paikkaansa (vrt. s. 83, 88 ja 92).

C25. Oikeusministeriön vuonna 2021 laatimassa arviomuistiossa ”Oikeudenkäyntikulut riita-asioissa” todetaan, että vireille saatettujen nk. laajojen riita-asioiden määrä yleisissä tuomioistuimissa on vähentynyt. Mistä arviomuistiossa tämän arvellaan osin johtuvan?

- Laajojen riita-asioiden pilkkomisesta pienempiin juttuihin.
- Laajojen riitojen yleisestä vähentymisestä.
- **Kuluriskiin liittyvän prosessikynnyksen noususta.**
- Riita-asioiden aiempaa tehokkaammasta käsittelystä.

Arviomuistiossa on katsottu, että vireille saatettujen nk. laajojen riita-asioiden määrä yleisissä tuomioistuimissa on vähentynyt, minkä arvellaan osin johtuvan kuluriskiin liittyvän prosessikynnyksen noususta. Tämä selviää aineiston sivulta 163.

Muut väittämät ovat väärin.

C26. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- Valtiota voidaan Merikosken mukaan luonnehtia oikeusvaltioksi, jos etusija valtiota organisoitaessa annetaan oikeusvarmuudelle. Jos taas etusija annetaan hallinnon tehokkuusvaatimukselle, valtio muodostuu hallintovaltioksi.
- Oikeustieteellisessä kirjallisuudessa perusoikeuksien ja oikeusvaltion suhdetta on eroteltu muodollisen ja aineellisen oikeusvaltio-käsitteen välillä.
- **Oikeusvaltion merkitys demokratian kannalta korostuu viime kädessä arvioitaessa sitä, voidaanko oikeusjärjestelmän puutteisiin tai suoriin väärinkäytöstilanteisiin tarvittaessa saada suojaa vaalijärjestelmästä ja edustuksellisesta demokratiasta.**
- Esimerkiksi Raz on kritisoinut lähestymistapaa, jossa oikeusvaltiolle (”the rule of law”) annetaan aineellisoikeudellinen sisältö niin, että se nähdään eräänlaisena ”oikeudenmukaisuusvaltiona” (”the rule of good law”) sillä seurauksella, että käsite menettää käytettävyytensä ja muuttuu arvosidonnaiseksi yhteiskuntafilosofiaksi.

Vaihtoehto ”Oikeusvaltion merkitys demokratian kannalta korostuu viime kädessä arvioitaessa sitä, voidaanko oikeusjärjestelmän puutteisiin tai suoriin väärinkäytöstilanteisiin tarvittaessa saada suojaa vaalijärjestelmästä ja edustuksellisesta demokratiasta.” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivuilla 26, 38 ja 39 sanottua.

C27. Mitkä seuraavista väittämistä eivät pidä paikkaansa?

- EU-jäsenyyteen kuuluu jäsenvaltioiden velvollisuus hyväksyä, että unionin yhteiset säännöt voivat olla ristiriidassa yksittäisen jäsenvaltion välittömien intressien kanssa.
- **SEU 7 artikla sisällytettiin ensimmäistä kertaa perussopimukseen Lissabonin sopimuksella vuonna 2009.**
- **SEU 7 artiklan 2 kohdan mukaan sanktioiden asettaminen jäsenvaltiolle edellyttää, että neljän viidesosan enemmistö neuvostossa toteaa SEU 2 artiklan mukaisten arvojen loukkauksen.**
- **Oikeusvaltiota ei mainita nimenomaisesti SEU 21 artiklassa, joka sisältää perustavaa laatua olevia yleisiä määräyksiä unionin ulkoisesta toiminnasta.**

Väittämä "EU-jäsenyyteen kuuluu jäsenvaltioiden velvollisuus hyväksyä, että unionin yhteiset säännöt voivat olla ristiriidassa yksittäisen jäsenvaltion välittömien intressien kanssa" pitää aineiston mukaan paikkansa (s. 92). Muut väittämät eivät aineiston mukaan pidä paikkaansa (vrt. s. 100, 102 ja 122).

C28. Ratkaisussa Ástráðsson v. Islanti Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) on kehittänyt kolmiportaisen "testin", jota vasten tuomarien nimittämisen sääntöjenvastaisuutta voidaan arvioida. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa?

- Kyseessä tulee olla tietyn vakavuustason ylittävä rikkomus.
- Kyseessä tulee olla kansallisessa oikeudessa säädettyjen menettelyjen selkeä rikkominen.
- Mahdollisesti virheellinen nimityspäätös pitää voida saattaa kansallisen tuomioistuimen arvioitavaksi.
- **Vakavuuskynnys ylittyy, jos nimitys on teknisluonteisten sääntöjen vastainen.**

Väittämä "Vakavuuskynnys ylittyy, jos nimitys on teknisluonteisten sääntöjen vastainen" ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Väittämät "Kyseessä tulee olla tietyn vakavuustason ylittävä rikkomus" ja "Kyseessä on kansallisessa oikeudessa säädettyjen menettelyjen selkeä rikkominen." sekä "Mahdollisesti virheellinen nimityspäätös pitää voida saattaa kansallisen tuomioistuimen arvioitavaksi." pitävät paikkansa (s.76).

C29. Onko seuraava väittämä oikein vai väärin? Suomessa lain perustuslainmukaisuuden ennakoivalvontaa toteuttavat eduskunnan perustuslakivaliokunta ja valtioneuvoston oikeuskansleri, minkä ohella jokainen tuomioistuin voi konkreettisesti tapauksessa arvioida lain perustuslainmukaisuutta jälkikäteen.

- **Oikein**
- Väärin

Väittämä on oikein, mikä ilmenee aineiston sivulta 144.

C30. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä aineistossa kerrotun mukaan paikkaansa?

- Liberaalin perustuslaillisen demokratian perusolemukseen kuuluu perus- ja ihmisoikeuksien sekä oikeusvaltion kunnioittaminen.
- **Liberaalilla perustuslaillisella demokratialla viitataan yleisesti yhteiskuntajärjestelmään, jossa hallinto on järjestetty normeihin, joilla taataan yhteiskunnan jäsenten vapaus, demokraattisen prosessin yhdenvertaisuus, sekä enemmistön tahdon toteutuminen yhteiskunnassa.**
- Niin sanottua ”epäliberaalia” demokratiaa on tarjottu liberaalin demokratian sijasta vaihtoehtoiseksi järjestelmäksi. Tätä yhteiskuntamallia puoltavat tahot korostavat usein demokratiaan liitetyn ”kansan tahdon” ensisijaisuutta ihmis- ja perusoikeuksien ja oikeusvaltion kustannuksella. Vähemmistöjen ja yksilöiden ihmis- ja perusoikeudet sekä ”kansan” suoran valvonnan ulkopuolella toimivat riippumattomat tuomioistuimet ja muut elimet nähdään silloin uhkana kansanvallan toteutumiselle.
- Epäliberaalissa demokratiamallissa yksilön ja vähemmistöjen oikeudet voivat jäädä enemmistön vallan jalkoihin. ”Kansan tahdon” suoraviivainen painottaminen johtaa tunnettuun valtiosääntöoikeuden perusongelmaan vähemmistöjen äänen hiljentämisestä.

Vaihtoehto ”Liberaalilla perustuslaillisella demokratialla viitataan yleisesti yhteiskuntajärjestelmään, jossa hallinto on järjestetty normeihin, joilla taataan yhteiskunnan jäsenten vapaus, demokraattisen prosessin yhdenvertaisuus, sekä enemmistön tahdon toteutuminen yhteiskunnassa.” ei pidä paikkaansa. Tällaista väittämää ei aineistosta löydy. Muut kohdat vastaavat aineiston sivuilla 41 ja 42 sanottua.